

ANKSTYVOJO AMŽIAUS VAIKŲ SENSORIKOS LAVINIMO(SI) GALIMYBĖS MENINĖSE VEIKLOSE

Liusija Oliškevičiūtė, Jolanta Stūronaitė (vadovė)

Kauno kolegija, Menų ir ugdymo fakultetas, Pedagogikos katedra

Adresas: Pramonės pr. 22, Kaunas
E. paštas: liusija.oli834@go.kauko.lt
Telefono nr.: +370 604 25103
Tyrimų kryptis (-ys): Socialiniai mokslai S000, Edukologija S007

Tyrimo tikslas. Atskleisti ankstyvojo amžiaus sensorikos lavinimo(si) galimybes meninėse veiklose.

Tyrimo metodai. Mokslinės literatūros ir dokumentų analizė, kurios tikslas - teoriškai pagrįsti sensorikos lavinimo(si) galimybes meninėse veiklose ankstyvajame amžiuje.

Rezultatai ir / arba išvados. Mokslinės literatūros analizė atskleidė:

1. Ankstyvajame amžiuje aktyviai vystosi sensorinės sistemos (rega, klausa, lyta, skonis, uoslė). Sistemų vystymasis prasideda prenatalinėje stadijoje, o gimus kūdikiui vystymasis vyksta toliau: *rega* – gimimo metu mažiausiai išsivytęs pojūtis, tačiau nuo 6-8 mėnesių regėjimo sistema yra praktiškai išsivysčiusi; *klausa* - gimus naujagimiui yra labiau išsivysčiusi, nei *rega*, pradeda vystytis prenataliniame laikotarpyje; *lytėjimo reakcija* atsiranda anksti, dar prenatalinės raidos laikotarpiu, gimęs vaikas vadovaujasi lytėjimu, o ne *rega*; *skonio ir uoslės pojūčiai* pradeda veikti 24 – 28 savaitę po pastojimo ir netrukus pasiekia tokį patį lygį kaip ir naujagimio, kuris buvo išnešiotas. Naudojant pojūčius, ankstyvojo amžiaus vaikai gauna informaciją apie juos supančią aplinką, aktyviai tyrinėja. Įvairūs patiriami pojūčiai skatina visapusišką vaiko raidą.
2. Meninės veiklos vaikams padeda ne tik išreikšti save, bet ir įvairiais būdais stimuliuoti sensorines sistemas. Ankstyvojo amžiaus vaikai meninėse veiklose gali išreikšti save ir tyrinėti juos supančią aplinką. Meninės raiškos būdai: *muzika* – grojant instrumentais ar klausantis muzikinių kūrinių stimuliuojama klausa; *dailė* – piešimas pirštais ar ant skirtingų paviršių stimuliuoja regimuosius ir lytėjimo pojūčius; *vaidyba* – pritaikant priemones ir vaidybos elementus stimuliuojami visos sensorinės sistemos; *šokis* – atliekant judesius, šokant ratelius, pritaikant priemones ir klausantis muzikos lavinami visi pojūčiai. Priemonių pritaikymas prie įvairių veiklų ir tinkama aplinka, sudaro sąlygas visapusiškai vaiko pojūčių stimuliacijai. Veiklų integracija teigiamai veikia ankstyvojo amžiaus vaikų sensorines sistemas.

Originalumas ir / arba praktinis reikšmingumas. Ankstyvajame amžiuje stimuliuojant pojūčius skatinama vaiko raida. Pakankamai išsamiai tai aptariama įvairioje medicininėje literatūroje. Medikai ir edukologai sutaria dėl sensorikos lavinimo svarbos, kuriamos įvairios priemonės (žaislai) jos stimuliuojimui. Dažnai analizuojamos fizinės, žaidimo ir tyrinėjimo veiklų galimybės lavinant sensoriką. Ankstyvojo amžiaus vaikų sensorikos lavinimas meninėse veiklose aptariamas menkai, nors apie meninį ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymą ir jo svarbą rašo daug tiek Lietuvos, tiek užsienio autorių (Seldin, 2017, Central Board of Secondary Education, 2019, Striker, 2011, Kazragytė, 2016, Brazauskaitė, 2004 ir pan.). Ankstyvajame amžiuje vaikai pasaulį pažįsta remdamiesi visais pojūčiais (klausa, rega, lyta, uoslė, skonis). Meninėse veiklose (muzika, dailė, vaidyba, šokis) naudojami skirtingi raiškos būdai ir priemonės, kurie gali aktyviai veikti sensoriką. Tyrimu siekiama atskleisti - kokios meninės veiklos prieinamiausios ankstyvojo amžiaus vaikų sensorikos ugdymui(si)?

Reikšminiai žodžiai: ankstyvasis amžius, sensorinės sistemos, sensorikos lavinimas, receptoriai, meninė raiška.